

تشریف از ۱۸۰ کشور جهان به حرم مطهر

فعالیت‌های ویژه زائران غیر ایرانی از ابتدای تشکیل اداره امور فرهنگی آستان قدس رضوی آغاز شده و در گذر زمان با افزایش مراجعات در این حوزه، برنامه‌ها و فضاهای اختصاصی توسعه یافته است.

در اوایل دهه ۷۰ بخش بین الملل زیر نظر اداره امور فرهنگی آستان قدس رضوی به زائران غیر ایرانی خدمات می‌داد و در ادامه به عنوان بخشی مستقل، مدیریت زائران غیر ایرانی تشکیل شد. در سال‌های اخیر، ورود زائرانی از ۱۸۰ کشور جهان به حرم مطهر حضرت رضا (ع) به ثبت رسیده است؛ تنوعی که نشان می‌دهد با توجه به زبان‌های مختلفی که وجود دارد، باید در این حوزه سامان دهی شود. همین مسئله سبب شده تا خدمات به زائران غیر ایرانی در سه بخش تقسیم شود و برای هر بخش مسئول و

کارگزاری در نظر گرفته شود.

معرفی کامل فضاهای حرم و هویت و تاریخچه این مکان مقدس، معرفی مبانی معرفتی حضرت علی بن موسی الرضا (ع) و آشنایی با انقلاب اسلامی از جمله مفاهیمی است که برای زائران غیر ایرانی ارائه می‌شود. در رواق‌ها و صحن‌هایی که مربوط به زائران غیر ایرانی است مترجمانی حاضر هستند تا به تمام سؤالات این مهمانان پاسخ دهند. سؤالاتی که در خصوص شناخت حرم، آداب زیارت، مسیرهای تردد در حرم مطهر و شهر مشهد، معرفی فضاهای شهر و مجموعه‌های اقامتی و خرید متنوع و پر شمار است.

سالانه بیش از ۴۰۰ هزار زائر از شیعیان هندوستان، پاکستان، بنگلادش، افغانستان و... راهی مشهد الرضا می‌شوند. آمار چشم‌گیری که هر ساله در حال افزایش است

حفظ ارتباط معنوی در دنیای مجازی

ارتباط ادامه دار با زائران از طریق فضای مجازی، خدمتی است که توسط خادمان حریم رضوی ارائه می‌شود و این خدمت در